

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Jaarstukken 2023

Gevraagd besluit

1. Vaststellen van de Jaarstukken 2023 (inclusief de Jaarrekening 2023 in één oogopslag), waaruit een positief resultaat van € 13,7 mln. voortvloeit;
2. Akkoord te gaan dat bij de Voorjaarsnota 2024 besluitvorming plaatsvindt over het positieve rekeningresultaat 2023 van € 13,7 mln.;
3. Kennis te nemen van de bijlagen, inhoudende:
 - a) het Jaarverslag Informatiebeveiliging 2023;
 - b) het Jaarverslag Privacy 2023 (inclusief de managementsamenvatting);
 - c) het Jaarverslag Gemeentearchief Zaanstad 2023, het verslag van de gemeentearchivaris over het beheer van de archiefbewaarplaats 2023;
 - d) het Jaarverslag Toezicht Zaanstad 2023 Archief en Informatiemanagement, het verslag van de gemeentearchivaris over het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archieven van de gemeente Zaanstad 2023.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

(Correctief) referendum

De nieuwe referendumverordening maakt het mogelijk om op een genomen raadsbesluit een referendum te initiëren (correctief referendum). In de verordening is opgenomen dat er een termijn van drie weken ligt tussen het raadsbesluit en de uitvoering daarvan. Denk aan bijvoorbeeld het sluiten van een overeenkomst met een projectontwikkelaar, een subsidie aanvragen of het publiceren van een besluit om in werking te kunnen treden.

Dit besluit is uitgesloten op grond van artikel 3 (zie referendumverordening), waardoor er geen referendum over dit besluit mogelijk is.

Niet referendabel, omdat op grond van artikel 3 van de referendumverordening het houden van een referendum is uitgesloten over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;

Aan het eind van elk jaar moet de raad een begroting vaststellen (artikel 212 Gemeentewet). Zonder deze begroting kan een gemeente in het komende kalenderjaar geen uitgaven doen. Een referendum over het raadsbesluit om een begroting vast te stellen kost tijd en zorgt er daardoor voor dat de gemeente de wet niet kan naleven (immers de gemeente is verplicht een begroting te hebben aan het begin van een nieuw kalenderjaar) en het bemoeilijkt het functioneren van de gemeente (er kunnen geen uitgaven worden gedaan zonder een vastgestelde begroting). Het referenduminstrument is mede niet van toepassing op deze besluiten omdat het deze grote ongewenste gevolgen heeft. De jaarrekening betreft de verantwoording over de begroting.

Kernverhaal

Het begrotingsjaar 2023 wordt afgesloten met de Jaarstukken 2023. Via de Jaarstukken 2023 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2023. De Gemeenteraad, in zijn controlerende rol, stelt vast of dit is gebeurd binnen de vastgestelde kaders en dechargeert het college achteraf voor het gevoerde beleid.

Het resultaat over 2023 is € 13,7 mln. positief. Bij de Najaarsrapportage 2023 (Narap) verwachtten wij nog een positief resultaat van € 8,0 mln. Het resultaat wordt verklaard door meerdere meevallers (€ 10,9 mln.) en tegenvallers (€ 5,2 mln.). Onderdeel van de meevallers betreft de onderbesteding van een aantal incidentele exploitatiebudgetten (€ 1,4 mln.),

waarvan de werkzaamheden doorlopen in het jaar 2024. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij de Narap 2023. Voor deze restantbudgeteten wordt in de Voorjaarsnota 2024 een voorstel gedaan tot resultaatbestemming daarvan.

Een verdere duiding van het rekeningresultaat 2023 is opgenomen bij het onderwerp 'Argumenten en afweging'.

Aanleiding

Via de Jaarstukken 2023 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2023. De Gemeenteraad, in zijn controlerende rol, stelt vast of dit is gebeurd binnen de vastgestelde kaders en dechargeert (het niet meer aansprakelijk kunnen stellen) het college achteraf voor het gevoerde beleid. De Jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening (inclusief toelichting). Omdat de Jaarstukken dezelfde structuur moeten hebben als de Begroting, wordt in deze Jaarstukken verantwoording afgelegd aan de hand van 7 programma's en een hoofdstuk Financiën en de daarin opgenomen indicatoren en kerncijfers.

In het verslagdeel van de Jaarstukken (hoofdstuk 1 en 2) wordt verantwoording afgelegd over de werkelijke resultaten ten opzichte van de plannen. Ook worden de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijziging) toegelicht. In de verplichte paragrafen (hoofdstuk 3) wordt een aantal specifieke thema's toegelicht dat door alle programma's heen loopt en daardoor gefragmenteerd aan bod komt, maar waarvan de financiële omvang in totaliteit voldoende belangrijk is om toe te lichten (onder meer bedrijfsvoering, risico's, verbonden partijen, financiering, enzovoorts). De hoofdstukken 4 en 5 vormen de financiële rekening.

Accountant

De accountant heeft de jaarrekeningcontrole grotendeels uitgevoerd en is bezig met de afronding daarvan. Dit heeft geen gevolgen voor de vaststelling van de Jaarstukken 2023. Tot nu toe zijn er geen zwaarwegende fouten geconstateerd. De verwachting is dan ook dat de accountant een goedkeurende verklaring over het boekjaar 2023 gaat afgeven. Het accountantsverslag wordt op 16 mei in de auditcommissie (adviescommissie van de Gemeenteraad) besproken.

Verslagen van de gemeentearchivaris

In het kader van het integraal verantwoording afleggen, maakt het jaarverslag van het gemeentearchief Zaanstad net al voorgaande jaren onderdeel uit van de bijlagen bij de Jaarstukken.

De gemeentearchivaris van Zaanstad heeft twee wettelijke taken: het beheer van de archiefbewaarplaats en het toezicht op de gemeentelijke archieven die niet naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht. Over beide taken moet jaarlijks gerapporteerd worden (respectievelijk jaarverslag en toezichtverslag). Het verslag van het toezicht geeft inzicht in de mate waarin de informatiehuishouding van de gemeente Zaanstad voldoet aan archief- en informatiewetgeving.

Jaarverslagen Privacy en Informatiebeveiliging

In het kader van integraal verantwoording afleggen, maken de jaarverslagen Privacy en Informatiebeveiliging onderdeel uit van de bijlagen bij de Jaarstukken.

In de jaarrapportage Privacy legt het college van B&W van de gemeente Zaanstad verantwoording af over het gevoerde privacybeleid in 2023. Het geeft ook inzicht in de stand van zaken op de verschillende privacy onderdelen. Er wordt ingegaan op welke acties en maatregelen de gemeente Zaanstad heeft genomen om de doelstellingen en beginselen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) te behalen en te waarborgen. Ook bevat de jaarrapportage aandachtspunten voor het jaar 2024.

In de jaarrapportage Informatiebeveiliging legt het college verantwoording af over de gevoerde informatiebeveiligingsmaatregelen in 2023. Het geeft ook inzicht in de stand van zaken op de verschillende informatiebeveiligingsonderdelen.

Beoogd resultaat

- Verantwoording afleggen over het gevoerde beleid in 2023;
- Decharge verkrijgen van de Gemeenteraad over het gevoerde financiële beleid;
- Kennis nemen van de analyse van het rekeningresultaat (op hoofdlijnen);
- Besluitvorming over de besteding van het rekeningresultaat 2023.

Kader

Voor het opstellen van de Jaarstukken 2023 zijn onder meer de regels en afspraken uit de volgende wetten/documenten in acht genomen:

- Gemeentewet;
- Besluit Begroting & Verantwoording (BBV);
- Voorjaarsnota 2023-2026, Begroting 2023-2026, Narap 2023;
- Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO);
- Kadernota rechtmatigheid 2023 (BBV);
- Diverse gemeentelijke nota's en verordeningen.

De verplichting tot het (tijdig) vaststellen van de Jaarstukken door de Gemeenteraad is wettelijk geregeld in de Gemeentewet, artikel 197.

Het onderscheid naar autorisatieniveau is vastgelegd in artikel 5 lid 1 van de Financiële Verordening Zaanstad 2023. Daarin is bepaald dat de Gemeenteraad met het vaststellen van de Begroting de lasten en baten per programma autoriseert.

Argumenten en afwegingen

Jaarrekening 2023 in één oogopslag

Dit is een aparte bijlage met zowel financiële als beleidsmatige kernpunten en geeft een samenvatting van de Jaarstukken 2023.

Jaarverslag

Hoofdstuk 1 van het jaarverslag bevat de bestuurlijke hoofdlijnen en hierin worden op hoofdlijnen de voortgang en uitvoering van het coalitieakkoord aangegeven.

Jaarrekening en analyse resultaat

Het rekeningresultaat 2023 bedraagt € 13,7 mln. positief. Dit is € 5,7 mln. hoger dan bij de Narap 2023 was ingeschat.

Analyse resultaat

Het resultaat over 2023 is € 13,7 mln. positief. In de Najaarsrapportage (Narap) verwachtten wij nog een resultaat van € 8,0 mln. positief.

Het verschil tussen het resultaat 2023 en het voorspelde resultaat in de Narap is € 5,7 mln. positief. Dit verschil kan als volgt worden verklaard door een aantal meevallers (€ 10,9 mln.) en tegenvallers (€ 5,3 mln.).

Onderdeel van de meevallers van € 10,9 mln. is een aantal incidenteel in 2023 beschikbaar gestelde budgetten (€ 1,4 mln.), waarvan de werkzaamheden doorlopen in het jaar 2024. Dit was nog onvoldoende in te schatten bij het opstellen van de Narap. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2023 wordt in de Voorjaarsnota 2024 een voorstel voor resultaatbestemming gedaan.

Richting het proces van de Voorjaarsnota 2024 beoordelen we of de in de Jaarrekening 2023 verantwoorde afwijkingen een structurele doorwerking hebben naar 2024 en volgende jaren. Zo ja, dan nemen we die als mutatie mee in de Voorjaarsnota 2024

Hieronder lichten we de verschillen ten opzichte van de Narap en de voorstellen voor resultaatbestemming verder toe.

(Bedragen x € 1 mln.)

Resultaat 2023		-13,7
Voorspelling resultaat 2023 in Narap		-8,0
Nog te verklaren in de jaarrekening		-5,7
Voordelen bij jaarrekening		
P4; Lagere lasten WMO	-1,3	
P8; Hogere rentebaten Treasury	-1,1	
P1; Afrekening Werkom 2023	-0,9	
P2; Hogere baten verhuur en erfpacht	-0,7	
P8; Hogere baten toeristenbelasting en vermakelijkheidsretributies	-0,7	
P1; Vrijval voorziening dubieuze debiteuren SoZa	-0,6	
P4; Lagere lasten budget slim investeren	-0,6	
P4; Hogere baten Opvoedondersteuning	-0,5	
P7; Vrijval voorziening voor wethouderpensioenen	-0,4	
P6; Lagere lasten Veiligheidsregio Zaanstreek- Waterland (onderhoud kazernes)	-0,4	
P7; Vrijval opgenomen verplichtingen 2022	-0,4	
P1; Hogere baten kinderopvangtoeslag	-0,3	
Overige voor- en nadelen	-1,6	
Nadelen bij jaarrekening		
P4; Hogere lasten specialistische jeugdzorg	2,2	
P8; Lagere baten algemene uitkering	1,1	
P2; Lagere baten leges omgevingsvergunningen	0,8	
P2; Hogere lasten zwembad de Crommenije	0,7	
P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen	0,4	
Voorstellen voor resultaatbestemming		

Restantbudgetten van incidentele exploitatiebudgetten waarvan werkzaamheden doorlopen in 2024	-1,4	
Totaal verklaard in jaarrekening 2023		-5,7

Toelichting op voor- en nadelen

Voordelen:

P4; Lagere lasten WMO (-€ 1,3 mln.)

De stijging van de inzet van het WMO-maatwerk (waaronder begeleiding) in het eerste halfjaar, is het tweede halfjaar afgezwakt. Hierdoor ontstaat een voordeel ten opzichte van de prognose die bij de Narap was gemaakt. Daarnaast is er duidelijkheid gekomen in de discussie over het declareren van onvolledige maanden zorg in relatie tot het maandtarief ('gebroken eindmaanden') door zorgleveranciers. De lasten daarvan vallen voor Zaanstad lager uit dan gedacht. Tot slot blijken het budget van de WMO-verstrekingen en de declaraties uit voorgaande jaren in de Narap te hoog ingeschat. Dit leidt in de jaarrekening tot een voordeel.

P8; Hogere rentebaten Treasury (-€ 1,1 mln.)

De rente is gedurende het jaar meerderde keren verhoogd. Dit heeft geleid tot extra rentebaten op geld dat tijdelijk over was op de rekening van Zaanstad.

P1; Afrekening Werkom 2023 (-€ 0,9 mln.)

De afrekening met Werkom voor de participatiewet 2023 leidt tot € 0,9 mln. lagere lasten als gevolg van hogere omzet (met name) en meer kandidaten in begeleiding dan begroot. Werkom mag sinds 2023 de zogenoemde koepelvrijstelling voor de BTW op de kosten van participatiewet-taken toepassen. Dit heeft tot gevolg dat Werkom de werkelijke kosten moet afrekenen. Die afrekening is pas aan het eind van het jaar verwerkt door Werkom. Hierdoor was dit voordeel bij de Narap nog niet in beeld.

P2; Hogere baten verhuur en erfpacht (-€ 0,7 mln.)

Er was een toename van het aantal overeenkomsten met betrekking tot de verhuur van stukjes openbaar groen. Ook was de werkelijke indexatie van de tarieven voor huur (grond en gebouwen) en door te berekenen servicekosten en erfpachten hoger dan geraamd.

P8; Hogere baten toeristenbelasting (-€ 0,7 mln.)

Nu we de coronapandemie achter ons hebben gelaten, zien we een snellere stijging van het aantal toeristen dat Zaanstad bezoekt dan verwacht. Dit heeft geleid tot hogere baten toeristenbelasting en vermakelijkheidsretributies.

P1; Vrijval voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken (-€ 0,6 mln.)

Bij de jaarrekening is een nieuwe inschatting gemaakt van het risico dat inwoners hun schulden aan de gemeente niet kunnen betalen. Voor oninbaarheid van deze vorderingen is de voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken door de raad ingesteld. Het blijkt dat minder inwoners een schuld aan de gemeente hebben. Hierdoor kan de omvang van de voorziening worden verlaagd. Deze 'vrijval' leidt tot een voordeel in de jaarrekening.

P4; Lagere lasten budget slim investeren (-€ 0,6 mln.)

Strakke sturing op de uitgaven, inzet op lopende verlichtingen en maatregelen tot terugdringen van zorgkosten en kwaliteitsverbetering hebben geleid tot lagere lasten van het budget slim investeren. Door de strakke sturing kon ook een deel van de uitgaven worden toegeschreven aan de GALA-middelen (Gezond en Actief Leven Akkoord). Deze middelen zouden we anders moeten terugbetalen aan het Rijk.

P4; Hogere baten opvoedondersteuning (-€ 0,5 mln.)

Bij opvoedingsondersteuning waren diverse activiteiten ten laste van de algemene middelen geraamd in de begroting. Door de krappe tijd om alle verkregen GALA-middelen (Gezond en Actief Leven Akkoord) nog dit jaar te kunnen besteden, hebben wij er voor gekozen om een aantal activiteiten incidenteel uit de GALA-middelen te financieren. Dit leidt tot hogere baten.

P7; Vrijval voorziening voor wethouderpensioenen (-€ 0,4 mln.)

Voor toekomstige pensioenverplichtingen aan (oud-) wethouders wordt jaarlijks de benodigde omvang van de hiervoor gevormde voorziening vastgesteld. Door de hogere rente (een stijging van 2,47% naar 3,16%) hoeven we nu minder geld te reserveren om aan onze toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

P6; Lagere lasten Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (waaronder onderhoud kazernes) (-€ 0,4 mln.)

De Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland brengt de onderhoudslasten aan de kazernes op Zaans grondgebied in rekening bij de gemeente Zaanstad. De onderhoudslasten aan deze kazernes vallen dit jaar lager uit.

P7; Vrijval opgenomen verplichtingen 2022 (-€ 0,4 mln.)

Bij de jaarrekening 2022 was een inschatting gemaakt van kosten die betrekking hadden op het boekjaar 2022, maar waarvoor op dat moment nog geen factuur was ontvangen. Deze inschatting blijkt nu te hoog.

P1; Hogere baten gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire (-€ 0,3 mln.)

Wij hebben van het Rijk alsnog compensatie ontvangen voor de kosten voor kwijtscheldingen van schulden van gedupeerden van de kinderopvangtoeslag affaire. Deze kosten hadden wij al in de jaarrekeningen van 2021 en 2022 verantwoord.

Overige verschillen (-€ 1,6 mln.)

Op de diverse programma's waren er meerdere kleine verschillen die per saldo een voordeel opleveren van -€ 1,6 mln.

Nadelen:

P4; Hogere lasten specialistische jeugdzorg (€ 2,2 mln.)

De lasten voor specialistische jeugdhulp (segment B) en met name hoog-specialistische jeugdhulp (segment C) zijn fors gestegen. Dit is het gevolg van een toename van het aantal cliënten en gemiddeld zwaardere zorg (hogere kosten per cliënt) ten opzichte van vorig jaar. Daarnaast vallen de lasten voor het persoonsgebonden budget (PGB) hoger uit.

P8; Lagere baten algemene uitkering (€ 1,1 mln.)

De baten van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn per saldo € 1,1 mln. lager. Een onvoorziene verlaging van de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen' en de uitkeringsfactor zorgden voor lagere inkomsten (€ 5,5 mln.). Daar tegenover stonden extra inkomsten uit decentralisatie uitkeringen (€ 9 mln.), onder meer voor energietoeslag. Hiervan

is een deel (€ 4,6 mln.) gereserveerd, omdat de uitgaven in 2024 plaatsvinden. Deze reservering was nog niet geraamd in de begroting.

P2; Lagere baten leges omgevingsvergunningen (€ 0,8 mln.)

Enkele grote projecten, waarvan de start in 2023 was voorzien, zijn vertraagd naar 2024. Dit leidt ertoe dat de baten uit leges omgevingsvergunningen ook pas volgend jaar worden ontvangen. Hierdoor ontstaat een nadeel.

P2; Hogere lasten zwembad de Crommenije (€ 0,7 mln.)

Er is een probleem met de riolering en het tegelwerk van zwembad De Crommenije in Krommenie. In de onderhoudsvoorziening Vastgoed was nog niet geanticipeerd op deze werkzaamheden. Daarom zijn extra middelen in de voorziening gestort. Dit leidt tot hogere lasten.

P7; Hogere lasten dotatie voorziening verlofsparen (€ 0,4 mln.)

Gemeenten moeten sinds 2022 een voorziening vormen voor gespaarde bovenwettelijke verlofdagen van medewerkers. De voorziening is bij de jaarrekening opnieuw berekend en komt hoger uit dan de oorspronkelijke raming. Dit komt hoofdzakelijk door een groei van het aantal restant verlofuren van medewerkers en een hogere waardering daarvan als gevolg van loonindexatie op basis van de CAO.

Voorstellen voor resultaatbestemming

De werkzaamheden van een aantal incidenteel in 2023 beschikbaar gestelde exploitatiebudgetten loopt door in 2024. Voor de restantbudgetten hiervan op 31 december 2023 doen we in de Voorjaarsnota 2024 een voorstel tot resultaatbestemming. Dit betreft:

• Opvang zwerfjongeren	-€ 0,3 mln.
• Houtcentrum (RON)	-€ 0,1 mln.
• Budget organisatieontwikkeling	-€ 0,1 mln.
• Middelen kinderopvangtoeslag affaire	-€ 0,6 mln.
• Incidentele middelen mobiliteit (coalitieakkoord)	-€ 0,3 mln.

	-€ 1,4 mln.

Draagvlak

Niet van toepassing.

Aansluiting externe ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Financiële consequenties

De jaarrekening heeft een positief resultaat van € 13,7 mln. Bij de Voorjaarsnota 2024 vindt de bestemming van dit resultaat plaats.

Uit de risicoanalyse bij de jaarrekening blijkt dat de algemene reserves van onvoldoende omvang zijn. Het weerstandsvermogen komt uit op 1,2 en valt daarmee buiten de range van 1,4 – 1,8 zoals opgenomen in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Er dient een extra storting gedaan te worden voor een minimaal bedrag van € 3,4 mln. om aan het vereiste ratio van 1,4 te komen. De noodzakelijke extra storting vindt plaats bij de Voorjaarsnota 2024.

Daarnaast wordt voorgesteld om € 1,4 mln. aan incidentele restantbudgetten over te hevelen naar 2024 voor verdere uitvoering/afronding van de werkzaamheden.

Juridische consequenties

De vastgestelde Jaarstukken 2023 moeten uiterlijk 15 juli 2024 worden aangeboden aan de toezichthouder, het college van Gedeputeerde Staten.

Communicatie/vervolgtraject

- Aanbieden van de Jaarstukken 2023 aan de Griffie, donderdag 9 mei 2024
- Bespreken accountantsverslag 2023 in auditcommissie en Zaanstad Beraad, donderdag 16 mei 2024
- Bespreken Jaarstukken 2023 in Zaanstad Beraad, donderdag 23 mei 2024
- Vaststellen Jaarstukken 2023 door Gemeenteraad, donderdag 30 mei 2024

Gelijktijdig met het aanbieden van de Jaarstukken 2023 aan de raad, zal ook de digitale Web-versie van de rekening 'live' gaan via financien.zaanstad.nl;

Raadsbesluit

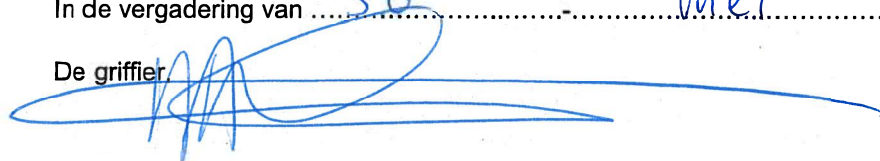
De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. Vaststellen van de Jaarstukken 2023 (inclusief de Jaarrekening 2023 in één oogopslag), waaruit een positief resultaat van € 13,7 mln. voortvloeit;
2. Akkoord te gaan dat bij de Voorjaarsnota 2024 besluitvorming plaatsvindt over het positieve rekeningresultaat van € 13,7 mln.;
3. Kennis te nemen van de bijlagen, inhoudende:
 - a) het Jaarverslag Informatiebeveiliging 2023;
 - b) het Jaarverslag Privacy 2023 (inclusief de managementsamenvatting);
 - c) het Jaarverslag Gemeentearchief Zaanstad 2023, het verslag van de gemeentearchivaris over het beheer van de archiefbewaarplaats 2023;
 - d) het Jaarverslag Toezicht Zaanstad 2023 Archief en Informatiemanagement, het verslag van de gemeentearchivaris over het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archieven van de gemeente Zaanstad 2023.

In de vergadering van30.....-.....Mei.....- 2024

De griffier

Conform de machtiging tekenbevoegdheid raadstukken is dit besluit alleen ondertekend door griffier.

